

افسانه های نَشَلِگ

عبّاس حلوّاجی نَشَلِجی

نشر مجمع ذخائر اسلامی

۱۳۹۳ خورشیدی

سرشناسه	خلواچی نشلجی، عباس، ۱۳۶۶ -
عنوان و نام پدیدآور	افسانه‌های نشلج/ عباس خلواچی نشلجی.
مشخصات نشر	قم: انتشارات مجمع ذخائر اسلامی، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	۱۵۴ ص.: مصور.
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۶۳۳۷-۷۶-۳
وضعیت	فیا
فهرست	
نویسی	
موضوع	افسانه‌ها و قصه‌های ایرانی -- نشلج
رده بندی کنگره	ن۵۷ح۱۸۸۵۷۱۳۹۱۷۷ PIR
رده بندی دیویی	۲۰۹۵۵۹۳۶۲/۳۹۸
شماره	۲۸۳۴۰۸۹
کتابشناسی	
ملی	

کلیه حقوق این اثر تحت قانون کپی رایت بوده و ترجمه یا چاپ تمام یا بخشی از مطالب آن و نیز درج تمام یا بخشی از آنها در ضمن بانکهای اطلاعاتی و تهیه برنامه‌های رایانه‌ای یا استفاده مطالب و تصاویر در اینترنت و دیگر ابزار و ادوات، به هر نحوی، بدون اجازه قبلی ناشر بصورت کتبی، ممنوع می‌باشد.

©MAJMA AL-DAKAAIR AL-ISLAMYYAH, ۲۰۱۴

All rights reserved, No part of this book may be reproduced or translated in any form, by print, internet, photo print, microfilm, CDs or any other means without written permission from the publisher

مجمع ذخائر اسلامی - قم، ایران
با همکاری موسسه تاریخ علم و فرهنگ

افسانه‌های نشک

عباس حلوچی نَشکی

صفحه آرا: روح الله علی‌زاده
طرح جلد: سید جواد شمس نَشکی
چاپ: عترت / صحافی: نفیس
نشر: مجمع ذخائر اسلامی - قم
نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۳ ش (۲۰۱۴ م)
شمارگان: ۵۰۰

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۶۳۳۷-۶۶-۴ ISBN: ۹۷۸-۹۶۴-۶۳۳۷-۶۶-۴

ارتباط با ناشر

قم: خیابان طالقانی (آذر) - کوی ۲۳ - پلاک ۱ - مجمع ذخائر اسلامی
تلفن: ۰۹۱۲ ۲۵۲ ۴۳۳۵ همراه: ۰۹۸ ۲۵۳ ۷۷۰ ۱۱۱۹ دورنگار: ۰۹۸ ۲۵۳ ۷۷۱۳ ۷۴۰

نشانی پایگاههای اینترنتی:

www.zakhair.net

www.mzi.ir

info@zakhair.net

info@mzi.ir

قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

۹.....	مقدمه
۱۲.....	نَشَلِک، کهن روستای اساطیری ایران:
۲۳.....	حاتم طائی و دختر بخشنده
۳۱.....	منم گفتم: ارباب منو می شناسی؟
۳۳.....	انگشتر شاه عَبَّاس
۳۶.....	بازوبند شاه عَبَّاس
۴۱.....	داستان تیغ جهان
۴۵.....	داستان تقدیر
۴۹.....	تنبل و دختر پادشاه
۵۴.....	جوینده بخت
۵۹.....	دختر جن
۶۱.....	داستان دهات جنیان
۶۳.....	شاه عَبَّاس و دختر یهودی
۶۶.....	شاه عَبَّاس و سه درویش
۶۹.....	داستان شَدَّاد
۷۳.....	شیطان و عجوزه
۷۵.....	صنم‌بر و حیدربیک

داستان عابد	۸۱
فیلوس	۸۳
مرغ سعادت	۸۷
زن گرفتن پسر سعدی	۹۲
شاه عباس و مرد کفاش	۱۰۰
گل و نَسن	۱۰۴
پسر کاکل زرّین و دختر کمر زرّین	۱۰۸
تاجر و خواجه خضر	۱۱۵
داستان بابّه لوله	۱۱۷
داستان پسرک دانا و کَرّه مادیون سبز	۱۲۰
داستان راهه و بیراهه	۱۲۶
داستان ماه پیشونی	۱۲۹
غول و نمکی	۱۳۴
میراث پدر	۱۳۷
تصاویر	۱۴۱

مقدمه

"راستی بهترین است،

آرمان است،

آرزو شده است،

برای آنکس که برای راستی،

بهترین راستی را برگزیند.. "اشم و هو"

ایران زادگاه خوبی ها، سرزمین ترانه های مادری، سرزمین لالایی ها و حماسه هاست. ایران سرزمین افسانه ها و اسطوره های کهن است. بی شک داستانها و افسانه های ایرانی که بر زبان مادران و پدران ما جاری و ساری است همان نَسک های سوخته اوستای کهن است. بی شک بندی از بندهای ناگسسته تاریخ این سرزمین با نگرش در بند بند این داستان ها و افسانه ها گشوده خواهد شد. استوار می گویم سخنان پدران و مادران ما از همه کتیبه ها و از همه سفالینه ها گویا تر است. جهان روز به روز در برابر این فرهنگ غنی سر فرو خواهد آورد و تاریخ نام این مردم را بلند خواهد شمرد.

هنگامی که ریشه داستان سیمرغ و درخت همه دارو در این دفتر را در زامیاد یشت و با روایت اسطوره ای درخت وَنْ جُدویش (درخت هزار تخمه) در اوستای کهن می توان سنجید یا باید برای شکافتن داستان جوینده بخت به بُغان یشت بنگریم، یا داستان پهلوانی های تیغ جهان را با پهلوانی ها و حماسه های گرشاسب پهلوان اساطیری ایران قیاس کنیم چگونه می شود به عظمت و کهنگی این داستان ها اعتراف نکرد؟ آیا براستی شاه عباس داستانهای پدر بزرگ، شاه صفوی زاده است یا باید در رگه های اساطیری این شخصیت بازتاب چند شخصیت تاریخی و اسطوره ای را جستجو

کنیم؟ آیا سه شاهزاده داستان پسر کاکل زرین سه فرزند فریدون نیستند که با دختران شاه یمن پیوند زناشویی دارند؟ براستی چگونه می توان داستان پسر کاکل زرین را شنید و به یاد روایت کتاب بُنْدَه‌ش در مورد کودکی کی قباد نیفتاد. در مورد نمادهای داستانی نیز این واقعیت گونه است که شیر و شاهین هر دو یادآور شاهی و شهریاری هستند و چنار درخت تنومند قصه هاست.

آری نیاکان ما در پس پرده این افسانه ها تفکرات و باورهای خود را به گونه ای رمزی به فرزندان خود انتقال می دادند و این گونه هم حق سخن را بجای می آوردند و هم جان خویش را از تک حادثه ها پاس می داشتند.

و اما ((افسانه های نَشَلِگ)) فخری دیگر است بر همه افتخارات روزگار جوانی من.

داستان این دستان چنین است که در مهرماه سال ۱۳۸۸ استاد محمدرضا حسینی ایرانشناس ارجمند به بنده پیشنهاد نمود تا به جمع آوری افسانه های عامیانه زادگاهم، (نَشَلِج) پردازم و بنده نیز با مصاحبه های متعددی که با پیران و سالخوردهگان روستا داشتم تعداد قابل توجهی از افسانه ها و داستانهای عامیانه روستای نَشَلِج کاشان را جمع آوری کردم که پاره ای از آن پیشکش حضرتان می گردد. صفا و مهربانی پدران و مادران عزیزی که با آغوش باز مرا پذیرفتند برای همیشه در ذهن من به یادگار خواهد ماند اما هزار افسوس که اکنون بعضی از آنها در بین ما نیستند، جای آن دارد که یادشان دوباره زنده شود...

وظیفه خود دانستم در پانویس هر داستان با ذکر نام راوی، هم ادای دین خویش به بزرگان و دوستان را بجای آورده باشم و هم راه یک پژوهش علمی را پیموده باشم. اگر چه راویان از اساطیر باوری هم چون آل و دوال پا نیز برایم سخن گفته اند اما سخن از آنها را به جای دیگر می سپارم.

همچنین بنا به پیشنهاد دوست بزرگوarm استاد کامران موجدی تلاش کردم افسانه ها به زبان عامیانه و متداول روستای نَشَلِج بازنویسی شود و این گونه شد که تعداد زیادی از واژگان راجی این کهن زبان مادی مردم فلات نیز در این دفتر به یادگار ماند. در پایان کتاب نیز فرصت یافتم تصاویری از نمودهای تاریخی و فرهنگی روستا را ضمیمه نمایم که خود گویای بخش عظیمی از فرهنگ مردم این سامان است.

همه آرزویم این بود که برای کودکان سرزمینم الگوی مناسبی باشم و چه فخری بهتر از آن که فرهنگ سرزمین آنها را به آنهایی که وارثان حقیقی آن هستند سپرده باشم. این برای من افتخار بسیار بزرگی است اگر چه سخت ترین روزهای زندگی من بر سر این پیمان گذشت...

و اما در پایان جای دارد از تلاشهای دوستان عزیزم استاد سید محمد رضا حسینی و استاد کامران موجدی که با تیزبینی و آینده نگری خود از نابودی و فراموشی این افسانه ها جلوگیری نمودند سپاسگزاری نمایم.

همچنین وظیفه دارم از دوستان و سرورانم جناب آقای استاد افشین عاطفی، جناب آقای علیرضا خورشیدی فر و خانم فاطمه سادات خورشیدی فر در کتابخانه کاشان شناسی آیت الله غروی و انتشارات همگام با هستی کاشان به دلیل تلاشهای بی شائبه در انتشار این اثر صمیمانه سپاسگزاری نمایم.

همچنین باید از دوستان ارجمندم در بنیاد نیشابور تهران، استاد و ایرانشناس ارجمند پروفیسور فریدون جنیدی، دوست بزرگوارم جناب آقای پارسی، ایمان خدافردعزیز، بانو آرمان جنیدی و جناب آقای ابراهیمی و دیگر سرورانم در نشر بلخ کمال سپاسگزاری و امتنان را داشته باشم.

لازم است در پایان از تلاشهای سرور ارجمند حجت الاسلام والمسلین سید صادق حسینی اشکوری در انتشارات مجمع ذخائر اسلامی که مراحل پایانی کار را برای انتشار آماده نمودند و همچنین از دوست و پژوهشگر ارجمند استاد حسین صفری دلیجانی و آقای اصغری دلیجانی که در انتشار این اثر دستی بر آتش داشتند سپاسگزاری نمایم..

برایم افتخاری دیگر خواهد بود تا از سید جواد شمس نسلجی و سید حمید رزاقی نسلجی به دلیل زحمات فراوان در تهیه طرح جلد این دفتر و آقایان سید مهدی مسعودی و امید طحانی نسلجی به مناسبت تهیه نگاره ها کمال سپاس و اعتذار را داشته باشم.

و فرجام آنکه تلاشهای دوست عزیزم جناب آقای مصطفی عباسی، که بار سنگین هزینه انتشار این اثر را بر دوش من آسان نمود را شایسته قدردانی و سپاس دانسته و خوبی ها را در یاد و شما را به مهربان مهربانان می سپارم.

با افتخار و ادب و به امید ایرانی شاد و آباد...

عباس حلوچی نسلجی

کاشان، روستای نسلج در

آرد روز از آذرماه ۱۳۹۳، برابر با

۱۳۹۳/۰۵/۲۶